

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการมัสยิดในเขตจาเราะบองอในการทำหน้าทีด้านศาสนา การศึกษา สังคมและเศรษฐกิจ ต.เขาตูม อ.ยะรัง จ.ปัตตานี ในระยะที่ 1” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทหน้าที่การทำงานของคณะกรรมการมัสยิดต่อชุมชนที่ผ่านมา 2) เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาและอุปสรรคของคณะกรรมการมัสยิด 3) เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญในบทบาทของตนเองต่อชุมชนของคณะกรรมการมัสยิดในด้านศาสนา การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ 4) เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการคิด การทำงาน การประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านศาสนา การศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ ของคณะกรรมการมัสยิด

กระบวนการวิจัยระยะที่ 1 ประกอบด้วย 1) การเตรียมพร้อมทีมวิจัย และชุมชน 2) การถอดบทเรียนบทบาทของคณะกรรมการมัสยิด และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การบริหารจัดการมัสยิด 9 แห่ง 3) ศึกษาฐานมัสยิดบ้านเหนือ และ 4) การนำข้อมูลจากการศึกษามาออกแบบการบริหารจัดการมัสยิด และแผนปฏิบัติการในระยะที่ 2 จากการดำเนินงานวิจัยในระยะที่ 1 สามารถที่จะตอบวัตถุประสงค์ ได้ดังนี้ บทบาทการทำงานของคณะกรรมการมัสยิดต่อชุมชน มีอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านศาสนา (อิบาดัต) ที่มีบทบาทในการทำให้เกิดกิจกรรมทางศาสนาในเรื่องต่างๆ เช่น จัดให้มีระบบการละหมาดรวมและละหมาดวันศุกร์ที่มัสยิด ทำการสอนศาสนา ทำกิจกรรมทางศาสนาประจำเดือน และประจำปี 2) ด้านการศึกษา เช่น การสอนตาดีกาทุกวันเสาร์-อาทิตย์ จัดกิจกรรมค่ายอบรมให้เด็ก ตาดีกา ทำการสอน-การอ่านกุรอานทุกคืน เป็นต้น 3) ด้านการพัฒนาสังคม เช่น การจัดให้มีกองทุนผู้เสียชีวิตในหมู่บ้าน (ซารีกัตมาติ) ทำการเยี่ยมเยียนเมื่อมีคนเจ็บป่วย หรือคนลำบากและเสียชีวิต การเก็บเงินประจำปีเพื่อให้กับเด็กกำพร้า จัดให้มีการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนชายหญิงที่มัสยิด เป็นต้น และ 4) ด้านการบริหารงานด้านเศรษฐกิจ เช่น มีการเปิดรับหุ้นเงินมัสยิดเพื่อการค้าขาย มีระบบการขายข้าวสารซากาตฟิดเราะฮ์ปีละครั้ง จัดให้มีเงินซากาตกลางของมัสยิดทุกปี เป็นต้น จากผลการศึกษาถึงบทบาทคณะกรรมการมัสยิด ทั้ง 4 ด้าน ทำให้ได้แนวทางการบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่คณะกรรมการมัสยิดเบื้องต้น ซึ่งจะดำเนินการปฏิบัติการในระยะที่ 2 โดยแต่ละมัสยิดได้กลับไปทบทวน วิเคราะห์ “คน” ในฐานะคณะกรรมการมัสยิดที่เป็นหน่วยสำคัญที่จะขับเคลื่อนการทำงานของมัสยิดให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่และการทำงานอย่างมีเป้าหมายและแผนงาน ซึ่งแต่ละมัสยิดได้มีการได้มาของการกำหนดคนด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน บางชุมชนเกิดจากการพิจารณาความเหมาะสมของอิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น ในฐานะเป็นผู้บริหารมัสยิด บางชุมชนมีการให้สัปบุรุษร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมใน

หน้าที่ และบางมัสยิดมีการกำหนดร่วมกันภายในคณะกรรมการมัสยิดร่วมกัน หากคณะกรรมการมัสยิดสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย จะส่งผลอย่างสูงต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจาเราะบองอ จากฐานศาสนา และจะเป็นแบบอย่างให้กับมัสยิดอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอผลการวิจัยในรายการวิทยุ มหาวิทยาลัยอิสลามยะลาในรายการก้าวไกลกับงานวิจัย สกว.